

SZAKÁLI MÁTÉ

A 43. ASEAN-CSÚCSTALÁLKOZÓ ÉRTÉKELÉSE – A „KIEMELT GAZDASÁGI CÉLKITŰZÉSEK” (PEDS) TELJESÜLÉSE I. RÉSZ

EVALUATION OF THE 43RD ASEAN SUMMIT
– FULFILLMENT OF PRIORITY ECONOMIC
DELIVERABLES (PEDS) *PART I*

Összegzés: A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN) tagjainak 43. csúcstalálkozóján az államok kulcsfontosságú politikai döntéseket hoztak, amelyek formális céljuk és tartalmuk alapján alkalmasak lehetnek az integráció átalakítására, és elősegíthetik, hogy az a regionális és a globális növekedés motorjává váljon. Ha megvalósulnak, ezek a kulcsfontosságú kezdeményezések tovább erősíthetik az ASEAN integrációját az egységesülő piac, a digitális gazdaság és a fenntartható fejlődés révén, valamint a szövetség ellenálló képességét a változó nemzetközi rendben. Az elemzés elsődleges források alapján ezen fejleményeket tekinti át és összegzi szakpolitikai szempontból az indonéz elnökség Kiemelt gazdasági célkitűzések (*Priority Economic Deliverables*, PEDs) elnevezésű programja teljesülésének vonatkozásában, illetve értékeli stratégiai szempontból az ASEAN Gazdasági Közösség mint integrációs pillér perspektívájából.

Kulcsszavak: ASEAN Gazdasági Közösség, csúcstalálkozó, integráció, Indonézia

Summary: ASEAN members achieved several key deliverables at the 43rd ASEAN Summit that have the potential to transform the bloc and accelerate its drive to become an engine of growth regionally and globally. If implemented, the key initiatives would further consolidate ASEAN's integration through connected markets, the digital economy and sustainable development, while at the same time bolstering its resilience in a changing international order. In this paper, based on primary sources, these developments are analysed in the form of a policy summary on the fulfillment of the Priority Economic Deliverables (PEDs) under the Indonesia 2023 Chairmanship. The overview includes assessment from the perspective of the strategic interests of the ASEAN Economic Community as a pillar of the ASEAN Community.

Keywords: ASEAN Economic Community, summit, integration, Indonesia

A 43. ASEAN-csúcs előzményei

2023. január 1-je és december 31-e között Indonézia **vezeti** a délkelet-ázsiai államközi integrációt „Az ASEAN számít – A növekedés epicentruma” mottó alapján összeállított gazdasági fókuszú soros elnökségi programterv szerint.¹ A tavalyi **G20-** és a korábbi ASEAN-elnökségeinek (2003, 2011) tapasztalatai alapján relatíve nagy és konkrét

1 Az ASEAN elnöksége évente váltakozik a tíz tagország között az államok angol nyelvű elnevezésének ábécésorrendje alapján. Az elnökséget betöltő mindenkori tagállam elnököl az ASEAN-csúcstalálkozón és a kapcsolódó csúcstalálkozón, az ASEAN Koordinációs Tanácsában (Coordinating Council), az ASEAN-közösségek (politikai-biztonsági, gazdasági és szociális-kulturális) három tanácsában, az ASEAN ágazati miniszteri testületeiben és magas rangú tisztviselők tanácskozásain, valamint az Állandó Képviselők Bizottságában (Committee of Permanent Representatives). Az ASEAN elnökségét betöltő tagállam feladata többek között fenntartani az ASEAN-központúságot, biztosítani a hatékony és időben történő reagálást az ASEAN-t érintő sürgős kérdésekre vagy válsághelyzetekre, továbbá képviselni az ASEAN-t a külső partnerekkel való szorosabb viszony előmozdítása érdekében.

előzetes megfigyelői várakozások voltak megfogalmazhatók Indonéziának a programterv megvalósításával és a gazdasági közösséget építő teljesítményével kapcsolatban. A regionális stabilitást és az [ASEAN-központúságot](#) elősegítendő várható volt, hogy Jakarta elő fogja mozdítani többek között a járványhelyzet utáni (nemzet)gazdasági fellendülés(ek) priorizálását a szakpolitikai tervezésben, a negyedik ipari forradalom vívmányainak minél magasabb szintű helyi adaptációját és a fenntartható fejlődés szemléletének középpontba állítását a gazdaságszervezési agendákban. Ennek megfelelően a csúcs hivatalos napirendjén a mottó jegyében valóban a nemzetgazdaságok fenntartható bővítésének témakörébe sorolható kérdések szerepeltek kiemelt helyen, az ASEAN termelési bázisának és piacának egységessé és versenyképessé fejlesztése mellett. A 43. ASEAN-csúcstalálkozó napirendje ezenfelül részint a 2023. május 10–11-én az indonéziai Labuan Bajóban (Kelet-Nusa Tenggara tartomány) megrendezett [42. ASEAN-csúcstalálkozón](#) elfogadottakat követte. Azon napirendeken a régiót érintő közügyek közül szerepelt többek között az emberkereskedelem megelőzése, illetve a vendég-, migráns- és halászati ágazatban foglalkoztatott munkavállalók jólétének javítása is.

A 43. ASEAN-csúcstalálkozó legfontosabb eredményei az ASEAN Gazdasági Közösség perspektívájából

Szeptember 5–7. között Indonézia fővárosa adott otthont a [43. ASEAN-csúcstalálkozónak](#) és a kapcsolódó kormányközi találkozónak, amelyeken a blokk tagországainak vezetői mellett (kivéve Mianmart/Burmát, amely ország juntavezetőinek részvételét a többi tagállam a 2021. februári katonai puccsot követően [felfüggesztette](#)) 12 ország és 9 nemzetközi szervezet magas rangú tisztviselői [vettek részt](#).

A [tanácskozássorozat](#) megrendezésével a szövetség alapvető politikai célja a blokk regionális és globális (geopolitikai és geoökonómiai) relevanciájának nyilvános és egyértelmű elismertetése, illetve megerősítése volt. A tagállamok ennek megfelelően számos ilyen célú és tartalmú nyilatkozatot és stratégiai dokumentumot fogadtak el. Az alábbiakban ezeket a fejleményeket tekintem át és összegzem szakpolitikai szempontból, elsődleges források alapján, az indonéz elnökség kiemelt gazdasági célkitűzései teljesülésének vonatkozásában, illetve értékelem stratégiai szempontból az ASEAN Gazdasági Közösség mint integrációs pillér perspektívájából. Az elemzés a ASEAN [párbeszédpartnereinek](#) álláspontjaira, illetve a csúcshoz kapcsolódó további találkozókra részleteiben nem tér ki. A csúcs nem közvetlenül a kiemelt gazdasági célkitűzésekhez kötődő, de stratégiai jelentőségű eredményeit A 43. ASEAN-csúcstalálkozó értékelése II. – Multilaterális kezdeményezések és stratégiai bizalmatlanság az Indiai-Csendes-óceánon című elemzés tárgyalja.

Az ASEAN Gazdasági Közösség Tanácsának (ASEAN Economic Community Council, AECC) 23. ülése szeptember 3-án Jakartában, a 43. ASEAN-csúcstalálkozót megelőzően [vitatta meg](#) a soros indonéz ASEAN-elnökség [16 kiemelt gazdasági célkitűzését](#). A 42. ASEAN-csúcson elfogadott 16 célkitűzés (megfogalmazását és tartalmát tekintve a tagállamok részéről egyénileg és közösen teljesítendő feladat) három stratégiai kategóriára oszlik, nevezetesen a (járványhelyzet utáni) Felépülés és újjáépítés, a Digitális gazdaság és a Fenntartható fejlődés tárgyköreibe sorolt teendőkre.

A nemzetgazdaságok növekedési ütemének és szintjének helyreállítása a járványhelyzet után

Az ASEAN 43. csúcstalálkozójának [elnöki nyilatkozata](#) szerint az indonéz elnökség [16 kiemelt gazdasági célkitűzéséből](#)² 11-et a tagállamok teljesítettnek ismertek el. A Felépülés és újjáépítés kategóriába sorolt 6 kiemelt gazdasági célkitűzés mindegyike „befejezett” [státuszúnak](#) minősül. Ezek:

- az ASEAN-szolgáltatások megkönnyítését célzó keretrendszer ([ASEAN Services Facilitation Framework, ASFF](#)) létrehozása;
- a (nemzetgazdasági) helyreállítás folyamatos tagállami ösztönzése, a (szakpolitikai) stabilitás, a gazdasági és pénzügyi ellenálló képesség biztosítása;
- az ASEAN vezetői [nyilatkozatának kiadása az élelmiszer- és táplálkozásbiztonság megerősítéséről](#) a válságra adott válaszként;
- az ASEAN–Ausztrália–Új-Zéland szabadkereskedelmi övezet létrehozó megállapodás módosításáról szóló [2. jegyzőkönyv aláírása](#);³
- az [Átfogó regionális gazdasági partnerség \(Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP\)](#) megállapodás végrehajtását támogató [adminisztratív egység](#) létrehozása az ASEAN Titkárságán (ASEAN Secretariat) belül;⁴ valamint
- az ASEAN ipari projektalapú kezdeményezésére vonatkozó keretrendszer ([ASEAN Industrial Projects Based Initiative, AIPBI](#)) létrehozása.

Emellett jelentős előrelépés történt az ASEAN árukereskedelmi megállapodásának ([ASEAN Trade in Goods Agreement, ATIGA](#))⁵ korszerűsítése terén is, ami alapján a legtöbb szerződésfejezetre vonatkozó tárgyalások előreláthatólag 2024-ig lezárulnak. A [korszerűsített és naprakésszé tett ATIGA](#) tovább egyszerűsíti az áruk származási szabályainak adminisztrációját, kiterjeszti a kereskedelmi technológiák és a papírmentes

2 2023 szeptemberére a 16 kiemelt gazdasági célkitűzésből 11-et, az ASEAN gazdasági minisztereinek hatáskörébe tartozó 7-ből pedig 5-öt a délkelet-ázsiai államok vezetői teljesítettnek minősítettek. A fennmaradó 5 PED-et a délkelet-ázsiai országok 2023 negyedik negyedévében célozzák teljesíteni.

3 A 2. jegyzőkönyv az eredeti szerződés 13 fejezetét korszerűsíti, illetve három új fejezettel egészíti ki a megállapodást a kormányzati beszerzésekről, a mikro-, kis- és középvállalkozásokról, valamint a kereskedelemről és a fenntartható fejlődésről. A korszerűsített egyezmény megkötése Kambodzsa tavalyi ASEAN-elnökségének egyik fő [célja](#) volt. Az egyezmény az ASEAN legmagasabb színvonalú szabadkereskedelmi megállapodása az árukereskedelmi piacnyitás szempontjából. Korszerűsítését elsősorban a számos fejlett gazdaság – köztük Ausztrália és Új-Zéland – törekvése indokolja, hogy délkelet-ázsiai gazdasági jelenlétük növelésével diverzifikálják az ellátási láncikat és csökkentsék egyoldalú kereskedelmi kitétségeiket.

4 Az ASEAN 2011-ben kezdeményezte az Átfogó regionális gazdasági partnerség egyezmény ([RCEP](#)) megkötését, a tárgyalások 2012-ben kezdődtek, a szerződést 2020-ban írták alá. A 2022. január 1-je óta hatályos RCEP a Világbank adatai szerint a világ népességének mintegy 30%-ára terjed ki, 26 ezermilliárd USD-vel járul hozzá a globális GDP-hez (ami a világ GDP-jének 30%-a), és 12,7 ezermilliárd USD-vel az áruk és szolgáltatások globális kereskedelméhez (ami a globális forgalom több mint egynegyede), valamint a globális közvetlen külföldi tőkebefektetések 31%-át öleli föl. Az RCEP különösen nagy hatással az ASEAN gazdasági integrációjára elsősorban a szövetség korábbi szabadkereskedelmi megállapodásainak mélyebb harmonizációja terén lehet, megszüntetve az úgynevezett [spagettitálhatást](#).

5 Az ATIGA az ASEAN Gazdasági Közösség keretében létrejött egyik legfontosabb megállapodás, amely a regionális gazdasági integrációt a vámok liberalizálásával és egyszerűsítésével, illetve a kereskedelmi vitarendezési mechanizmusok létrehozásával segíti elő.

dokumentumok alkalmazását, valamint harmonizálja a műszaki szabályokat és szabványokat. Emellett megkönnyíti a mikro-, kis- és középvállalkozások közötti áruforgalmat, bevonja a digitalizációt és a fenntarthatóságot a szabályozás hatálya alá, és előmozdítja az e-kereskedelmet. Az új megállapodás alkalmasnak ígérkezik emelni az ASEAN pozícióját a globális ipari és ellátási láncokban, azáltal, hogy csökkenti a kereskedelmi költségeket és a szabályozási akadályokat, hozzájárul a szűk logisztikai keresztmetszetek feloldásához, illetve formálisan fenntarthatóbb és inkluzívabb gazdasági növekedési pályára állítja az ASEAN-t. Következésképpen a megállapodás – a hatálybalépését követően – lehetővé teheti majd a helyi és a multinacionális vállalatok számára az ASEAN mint bővülő egységes piac és regionális termelési bázis üzleti potenciáljának teljesebb kiaknázását, javítva a beruházási környezetük színvonalát, továbbá növelve ezáltal a régió és nemzetgazdaságai abszolút és relatív értelemben vett és mért nemzetközi versenyképességét.

A digitális gazdaság fejlesztése

A digitális gazdasággal kapcsolatos öt PED közül kettő megvalósítása már lezártnak minősül, a többi cél elérését pedig a tagállamok „folyamatban” lévőnek tekintik. Ezek a következők:

- a [vezetői nyilatkozat](#) kiadása az ASEAN digitális gazdaságról szóló keretmegállapodásának (*Digital Economy Framework Agreement, DEFA*) kidolgozásáról;
- a fizetési kapcsolatok javítása, a digitális pénzügyi műveltség és befogadás ösztönzése az inkluzív gazdasági növekedés támogatása érdekében, valamint a pénzügyi ágazat ellenálló képességének erősítése;
- az elektronikus származási bizonyítvány ([e-Form D](#)) teljes körű bevezetése az [ASEAN egyablakos rendszerén](#) keresztül;
- szabályozási kísérleti tér (*Regulatory Pilot Space, RPS*) létesítése a határokon átnyúló digitális adatáramlás megkönnyítésére az önvezető autók ASEAN-ben történő elterjedésének lehetővé tétele érdekében; valamint
- az [ASEAN logisztikai keretrendszer](#) létrehozása a digitális gazdaság ellátási láncában a vidéki területek számára.

A csúcstalálkozó egyik legfontosabb PED-teljesítése az ASEAN digitális gazdasági keretmegállapodás ([DEFA](#)) tárgyalásainak régóta esedékes [elindítása](#) volt. A bejelentés újabb mérföldkőnek tekinthető az ASEAN azon politikai erőfeszítéseiben, amelyek a digitális gazdaság regionális interoperabilitásának megalapozására irányulnak – különösen azért, mert a tárgyalások két évvel az eredeti céldátum előtt kezdődnek, és az ütemterv szerint 2025 végéig lezárulnak.

A DEFA-val kapcsolatos előrelépés mellett a csúcstalálkozó kiemelendő eredménye a regionális fizetési összekapcsolhatóság meghatározása és a helyi pénznemek határokon átnyúló tranzakciókban való használata iránti tagállami elkötelezettség ismételt [kinyilvánítása](#) volt.

Ez a döntés a májusi 42. ASEAN-csúcstalálkozót követte, ahol a vezetők **hangsúlyozták** a külföldi valuták használatából eredő kockázatok minimalizálásának fontosságát és kiemelték a határokon átnyúló fizetési rendszerek tranzakcionális, nemzetbiztonsági és stratégiai (helyi)értékét.⁶

A 43. csúcstalálkozón a délkelet-ázsiai állam- és/vagy kormányfők a már egyes tagállamok között eredményesen működő Regionális Fizetési Kapcsolat (**Regional Payment Connectivity, RPC**) elnevezésű digitális fizetési rendszer teljes körű kiterjesztését is szorgalmazták annak érdekében, hogy az ASEAN-en belül a lakossági és üzleti pénzügyi tranzakciók végrehajtása zökkenőmentesebbé, kényelmesebbé és megfizethetőbbé váljon. A **rendszer**, amelyet Indonézia, Malajzia, a Fülöp-szigetek, Thaiföld és Szingapúr központi bankjai **kezdeményeztek**, a határokon átnyúló kereskedelmi elszámolásokat, a beruházásokat és egyéb gazdasági tevékenységek e-finanszírozását támogatja azzal a céllal, hogy a digitális technológiák felhasználásával mélyítsék el az ASEAN-tagállamok közötti pénzügyi és gazdasági integrációt.

A digitális fizetési rendszerek nemzeti szintű szabványosítása fontos első lépés az ASEAN RFC-rendszerének kiépítése felé. Idén márciusban Szingapúr és Malajzia már bemutatta a NETS-DuitNow QR nevű, **határokon átnyúló QR-fizetési rendszert**, amelyet a Szingapúri Monetáris Hatóság (Monetary Authority of Singapore) és a Bank Negara Malaysia fejlesztett ki. Jelenleg a rendszer csak a kereskedői tranzakciókra korlátozódik, de az év végére készen állhat a személyközi átutalásokra is. Az Indonéziát Malajziával, Szingapúrral és Thaifölddel összekötő QR-fizetési rendszerek is **működnek**, és a kapcsolat hamarosan Bruneijel, Vietnámmal és a Fülöp-szigetekkel is **létrejön**.

Az RPC-kezdeményezés tervszerű megvalósulása számottevő átalakító hatással lehet a délkelet-ázsiai nemzetgazdasági növekedések üteme, iránya és mértéke szempontjából is **meghatározó** helyi mikro-, kis- és középvállalkozások üzletmenete számára, mivel nagyobb és több piaci és pénzügyi hozzáférést biztosítana számukra. Az RPC a folyószámlával és/vagy a lakossági bankok által általában kínált főbb pénzügyi szolgáltatásokhoz és termékekhez kellő hozzáféréssel nem rendelkező délkelet-ázsiai polgárok – akik a becslések **szerint** a régió népességének mintegy 70%-t teszik ki – fogyasztói kiadásait is fellendíthetné, miközben a készpénzhasználat visszaszorítását és a lakossági megtakarítások tökévé alakulását is jelentős mértékben elősegíthetné. Fizetési rendszereik összekapcsolásával maguk az ASEAN-tagállamok pedig növelhetik a régióon belüli termék- és szolgáltatásforgalom külkereskedelmükön belüli arányát, valamint az egy főre jutó működőtőke-befektetések és a haza-/átutalások volumenét, miközben a rendszer technikailag alkalmas az ASEAN-en kívüli országok jövőbeli bevonására is – támogatva az **ASEAN nyílt gazdasági regionalizmusának** folytatását.⁷

6 A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége pénzügyi vezetőinek és központi bankelnökeinek a 2023. májusi 42. ASEAN-csúcshoz kötődő találkozásán az egyik fő téma az amerikai dollártól, az eurótól, a jentől és brit fonttól való pénzügyi tranzakcionális függőség csökkentése és a helyi valutában történő elszámolások alkalmazása felé való **elmozdulás** volt. A találkozón egy nyilatkozatot eredményező megállapodás is született, amely elsősorban a helyi valuták felhasználásának potenciális előnyeit ismerte el az ASEAN-en belül a pénzügyi stabilitás fokozása, a mélyebb regionális pénzügyi integráció előmozdítása és a regionális értékláncok erősítése érdekében. Az ASEAN-tagok konszenzusra jutottak továbbá a helyi valuták régióbeli elfogadásának előmozdításáról a határokon átnyúló tranzakciók során. Emellett megállapodtak egy olyan munkacsoport létrehozásáról, amely az ASEAN helyi valutás tranzakciós keretrendszerének létrehozását **vizsgálja**. Ezen túlmenően az ASEAN jelenleg egy határokon átnyúló digitális fizetési rendszert **fejleszt**, hogy megkönnyítse a helyi valuták használatát a regionális kereskedelemben. Ezt megelőzően, 2016-ban a **Bank of Thailand** és a **Bank Negara Malaysia megállapodást kötött** a helyi pénznemeik, a baht és a ringgit használatával történő közvetlen elszámolások megkönnyítésére, amelyhez 2017 decemberében a **Bank Indonesia** is csatlakozott.

7 Mivel az exportorientált és a közvetlen külföldi befektetésekre támaszkodó fejlesztési stratégiát alkalmazó ASEAN-országok gazdasági növekedése nagymértékben függ a régióon kívüli országoktól, az ASEAN Gazdasági Közösség fő célkitűzései is az ASEAN-régió kifelé orientáltságát erősítik, és a belső integrációs törekvések elsősorban Délkelet-Ázsia világgazdasági beágyazottságának elmélyítését (a termelési hálózatokba való bekapcsolódását) szolgálják.

Fenntartható átmenet

A gazdasági növekedés és a környezetvédelem közötti egyensúly megteremtését célzó kiemelt gazdasági célkitűzések vonatkozásában a csúcstalálkozó három fő eredményeként az [ASEAN szén-dioxid-semlegességre vonatkozó stratégiájának](#) megalkotása és a tengerekre és óceánokra vonatkozó [Kék Gazdaság keretrendszer](#) (*Blue Economy Framework*) kialakításának, valamint az elektromos járművek (*electric vehicle, EV*) ökoszisztémájának fejlesztését megerősítő vezetői [nyilatkozatnak](#) az elfogadása azonosítható. Ez utóbbit illetően Indonézia sikeresen ösztönözte az EV-ökoszisztéma kialakítását a hozzáadott értéket előállító *downstream* iparágak fejlesztésén keresztül. A tervet a nem ASEAN-tagállamok közül Kína, Japán és Dél-Korea is [támogatta](#).

A fenntartható fejlődést illetően az indonéz elnökség öt PED-et fogalmazott meg, amelyek közül három teljesítése már lezárult, kettő pedig még „folyamatban van”. Ez az öt a következő:

- az [ASEAN-szabványok harmonizációs ütemtervének](#) elfogadása a fenntartható fejlődési célok megvalósításának támogatása [érdekében](#);
- az elektromos járművek ökoszisztémájának fejlesztése;
- az [ASEAN Kék Gazdaság keretrendszer](#) kidolgozása;
- az átmeneti tőkeellátottság előmozdítása a fenntartható finanszírozás és a zöld gazdaság támogatása [érdekében](#); valamint
- az összekapcsolhatóság révén fenntartható energiabiztonságról szóló közös tagállami [nyilatkozat](#) közzététele.

A fenntartható átmenetet érintő feladatkörrel összefüggésben a tagállamok [megismélték](#) az ASEAN Üzleti Tanácsadó Testület (ASEAN Business Advisory Council, BAC)⁸ kulcsszerepét az ASEAN magánszektorbeli üzleti közössége nézeteinek és hozzájárulásainak a becsatornázásában az ASEAN Gazdasági Közösség szakpolitikai fejlesztésébe. Az ASEAN-BAC pedig az indonéz elnökség mottójával összhangban jelezte [elkötelezettségét](#) amellyel, hogy a régiót a világ legvonzóbb befektetési és kereskedelmi célpontjává tegye. „Alapos tanulmányokat és *roadshow*-kat bonyolítottunk le, hogy elnyerjük a partnerországok, köztük Kína, Kanada, Ausztrália, Japán és Dél-Korea támogatását.

8 A növekedés központjaként az ASEAN a regionális társországok és a tömbön kívüli kereskedelmi partnerek együttműködésére és támogatására támaszkodik, függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e már szabadkereskedelmi megállapodással (FTA) vagy sem. A centralitás, az innováció és a befogadás elvei szolgálnak az ASEAN kereskedelmi rendszerének alapjául, és e rendszer előmozdításának középpontjában az ASEAN Üzleti Tanácsadó Testület áll. Az ASEAN-BAC kulcsfontosságú szerepet játszik mint a magánszektor kollektív erejét és szakértelmét egyesítő és a politikai döntéshozók számára megjelenítő platform. Feladata elősegíteni az érdemi kötelezettségvállalásokat és partnerségeket a gazdasági növekedés előmozdítása, az innováció ösztönzése és a befogadás elősegítése érdekében. Ennek egyik fő platformja az évente megrendezett ASEAN Üzleti és Beruházási Csúcstalálkozó (Business and Investment Summit), amely összeköti az üzleti szektort a magas szintű kormányzati résztvevőkkel, és párbeszédet kezdeményez a magánszektor érdeklődésének kiterjesztése érdekében meghatározott fókuszterületeken. A hálózatos felépítéséből adódóan azonban az ASEAN-BAC belső következtetlenségben szenved az érdekérvényesítés terén, mivel az általa képviselt tagok eltérő gazdasági menetrenddel rendelkeznek. A régió belüli üzleti kapcsolatok megteremtése érdekében az ASEAN-BAC 2015 óta évente indít el úgynevezett örökségprojekteket az ASEAN-BAC adott évi, egyben az ASEAN soros elnöke képviselőinek javaslatai alapján. Ezeknek az örökölt projekteknek az éves elindítása sajnálatos módon ahhoz vezet, hogy az ASEAN-BAC nyilvánvalóan képtelen arra összpontosítani, hogy melyik ágazatot szeretné előmozdítani; a projektek általában az elnök saját érdekein alapulnak. Ráadásul az ASEAN-BAC-ben a vállalkozások képviselője egyenlőtlennek tűnik: egyes iparágak jól, míg mások kevésbé reprezentáltak. Ez a belső következtetlenség pedig az ASEAN regionális gazdasági integrációjának [széttöredezett regionalizációként](#) való felfogását erősíti.

Az ASEAN-BAC nagy hangsúlyt fektet a centralitásra, az innovációra és a befogadásra, amelyek öt alapértékből (emberek, bolygó, prosperitás, béke és partnerség) erednek” – fogalmazott az ASEAN-BAC elnöke a 2023. évi ASEAN Üzleti és Beruházási Csúcstalálkozó (Business and Investment Summit, ABIS) megnyitóján Jakartában 2023. szeptember 1-jén.

A fenntarthatóság stratégiai kategóriájába sorolt öt PED alapján az ASEAN-BAC nyolc, a humántőke-fejlesztést elősegítő és a vállalkozói szellemet erősítő, a magán- és közszféra partnerségében (*public-private partnership*, PPP) megvalósuló úgynevezett örökségprojekt kivitelezését **indítványozta** a tagállamok számára. A nyolc projekt:

- az **ASEAN QR-kód**;
- a piaci hitelezési platform (**Marketplace Lending Platform**⁹);
- a **Wiki Entrepreneur**;¹⁰
- az **ASEAN Net Zero Hub**;¹¹
- a **Carbon Center of Excellence**;¹²
- az **ASEAN One Shot** kampány;¹³
- a mezőgazdasági termékek inkluzív, zárt körű **modellje**,¹⁴ valamint
- az **ASEAN Business Entity**.¹⁵

Az örökségprojektek a tagállamok szerint jelentős hatással lesznek a régió üzleti életének új korszakát megteremtő folyamatokra, amely fejlődési pályának az egyhangú politikai szándék szerint az ASEAN-piacról kell kiindulnia. A konkrét vállalati tevékenységek

- 9 A Marketplace Lending Platforms célja, hogy a hitelezési platformok lehetővé tegyék a finanszírozásra szoruló kkv-k és a vonzó hozamokat kereső, hatásorientált tömeghitelezők összekapcsolását. Ezek az alternatív finanszírozási források segítenek a kkv-knak a hagyományos finanszírozási lehetőségeken túlmutatóan fejleszteni vállalkozásukat.
- 10 A Wiki Entrepreneur egy egyablakos megoldás, amely a kkv-kat különböző erőforrásokkal és lehetőségekkel köti össze, hogy növeljék teljesítményüket és versenyképességüket. Központi csomópont a nagyvállalatok számára a kkv-kat támogató programjaik forgalmazásához, a kkv-k számára pedig az erőforrásokhoz való hozzáféréshez.
- 11 Az ASEAN Net Zero Hub célja, hogy platformot biztosítson az érdekeltek számára a tudás és a legjobb gyakorlatok megosztásához, miközben az üvegházhatású gázkibocsátásuk csökkentésén és a nettó nulla kibocsátás elérésén dolgoznak. A platform célja összekapcsolni a kormányokat, a vállalkozásokat és a civil társadalmat, hogy kialakítsa az együttműködés szellemét, miközben az iparágak az ASEAN-országokban a szén-dioxid-mentesítésre törekcszenek.
- 12 Az ASEAN Carbon Center of Excellence célja, hogy platformot biztosítson az érdekeltek számára a természet-alapú megoldásokkal és a szén-dioxid-kereskedelemmel kapcsolatos ismeretek és legjobb gyakorlatok megosztására saját piacaikon. A központ erős hálózatot kíván kiépíteni azon piaci szereplőkből, amelyek az ASEAN éghajlati céljait és a zöld gazdaságot természet-alapú megoldásokon keresztül kívánják előmozdítani.
- 13 Az egészségügyi ellenálló képesség és rugalmasság terén az ASEAN One Shot kampány célja az ASEAN-országok oltási erőfeszítéseinek felgyorsítása. E tekintetben a délkelet-ázsiai államok a védőoltások széles körű alkalmazásának előtérbe helyezése és az egészségügyi infrastruktúra megerősítése formájában vontak le tanulságokat a Covid-19-világjárványból.
- 14 Az élelmezésbiztonság kiemelt kérdésként jelent meg a csúcstalálkozón, és megoldásként az államok a mezőgazdasági termékek inkluzív, zárt körforgású modelljét javasolták. Ez a modell a mezőgazdasági termékek fenntartható és inkluzív ellátási láncának létrehozására törekszik, amely biztosítja a régió élelmezésbiztonságát és a gazdálkodók gazdasági biztonságát.
- 15 Az ASEAN Business Entity projekt célja az ASEAN-en belüli kereskedelmi és beruházási folyamatok racionalizálása. Ez a kezdeményezés a vállalkozások közötti összekapcsolhatóság és együttműködés erősítésére törekszik, egyszerűsítve a határokon átnyúló tranzakciókat és elősegítve a gazdasági növekedéshez kedvező környezet kialakítását.

ösztönzésére támaszkodó ezen ambiciózus, ugyanakkor egyelőre jórészt elméleti megközelítést a gazdasági integrációépítés gyakorlata szempontjából releváns tényezővé az ASEAN-térség világátlagot meghaladó [gazdasági növekedése](#) teszi, amely 2022-ben 5,7% volt, főként a magasabb szintű belföldi fogyasztás, kereskedelem és beruházások következtében. A beáramló közvetlen külföldi tőkebefektetések tavaly összességében 5,5%-kal [nőttek](#), meghaladva a 224 milliárd USD értéket; az ASEAN-en belüli közvetlen külföldi befektetések az ASEAN teljes közvetlen befektetési célú tőkeáramlásának 12,3%-át [tették ki](#). A teljes áruforgalom szintén erőteljes növekedést mutatott, 14,9%-ot, 3,8 ezermilliárd USD összértéket elérve. Eközben az ASEAN-en belüli kereskedelem 2022-ben 21,3%-kal [nőtt](#), és a teljes ASEAN-kereskedelem 22,3%-át [tette ki](#). A szolgáltatási szektorok fellendülésének pozitív kilátásaival a becslések [szerint](#) a régió növekedési rátája 2023-ban 4,6%-ot, 2024-ben pedig 4,9%-ot fog elérni. A Nemzetközi Valutaalap vezérigazgatója, Kristalina Georgieva a csúcstalálkozó plenáris ülésén tartott beszédében [elmondta](#), hogy jelenleg „az ASEAN-országok 10%-kal járulnak hozzá a globális gazdaság növekedéséhez, ami több mint kétszerese a világgazdasági súlyuknak”. Az igazgató asszony a kiemelkedő teljesítményt a régió korábban végrehajtott gazdasági reformjainak tulajdonította.

Az ASEAN-ben a fenntarthatóságot célzó, gazdasági értékkel bíró projekteket mindazonáltal a világgazdasági jelenségek alapvetően befolyásolják, ami mind az állami, mind a magánszektor folyamatosan aktív, adekvát és célzott szerepvállalását teszi szükségessé. Az örökségprojektek végrehajtása tehát az ASEAN-BAC intenzív lobbizásnak teret adó működése és a tagállami szakpolitikai kontinuitás mellett is egy bizonytalan ütemezettségű, strukturálisan kevésbé koherens és egyenetlen dinamikájú folyamatnak ígérkezik. Különösen, mivel az elmúlt három év átlagos növekedési üteme Délkelet-Ázsiában csak fele [volt](#) a pandémiát megelőző rátának, ami a GDP mintegy 8%-t kitevő, a globális átlagot jóval meghaladó termelési veszteséget eredményezett. Következésképpen az ASEAN-nek még magasabb szintű és erőteljesebb növekedésre van szüksége ahhoz, hogy a „folyamatban lévő” kiemelt gazdasági célkitűzéseket elérje.

Következtetés: korlátozott siker, bizonytalan kilátások

A 43. ASEAN-csúcstalálkozó az ASEAN Gazdasági Közösség önképe, nemzetközi diplomáciai presztízse és jelentősége, illetve a formális céljai tekintetében relatív politikai előrelépésnek minősíthető. Sikerült számos olyan kulcsfontosságú eredményt elérnie, amelyek jelentősen átalakíthatják az ASEAN-t.

A csúcstalálkozó keretében az ASEAN különösen a [közösségépítési menetrendjének](#) szerves részét képező [gazdasági együttműködési programok](#) terén ért el jelentősnek tekinthető politikai előrelépéseket. Az elfogadott új kezdeményezések – egyelőre látszólagos konszenzus övezte, ám bizonytalan kimenetelű – megvalósítása esetén az ASEAN integrációja ugyanis tovább erősödhetne az összekapcsolt piacok, a digitális gazdaság és a fenntartható fejlődés projektjeinek szakpolitikai priorizálásán és a nemzeti kezdeményezések célzott (szemlélet- és jog)harmonizálásán keresztül, miközben relatíve konzerválhatná a szövetség (szerep)státuszát a nemzetközi deferenciahierarchiában és megerősíthetné az ASEAN intézményi ellenálló képességét a világgrendváltás folyamatos instabilitást generáló geopolitikai közegében.

A csúcs záróülésén mondott beszédében pedig Joko Widodo indonéz elnök **felszólította** az ASEAN-országokat, hogy az Indiai-Csendes-óceáni régiót „a béke és a befogadás színterévé” fejlesszék. Az államfő egyúttal figyelmeztette a jelen lévő vezetőket, hogy a munka a csúcs eredményeinek dacára még messze nem fejeződött be. És valóban. Indonézia a nemzetközi reakciók alapján elérni látszik, hogy a délkelet-ázsiai országok és integrációjuk nagyobb valószínűséggel váljanak a gazdasági növekedés motorjává. A kérdést, hogy mennyiben sikerült elérnie, hogy az ASEAN az elnökségi mottónak megfelelően egyúttal „számítson” is, *A 43. ASEAN-csúcstalálkozó értékelése II. – Multilaterális kezdeményezések és stratégiai bizalmatlanság az Indiai-Csendes-óceánon* című elemzés tárgyalja.

MKI ELEMZÉS

A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Magyar Külügyi Intézet, 2024.

Szerző:

SZAKÁLI MÁTÉ

Lektorálta:

BARANYI TAMÁS PÉTER

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2024.04>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.